

Angelček

otrokom prijatelj, učitelj in voditelj

Štev. 11.-12.

Ljubljana, 1925

XXXIII. tečaj

Leopold Turšič:

Pesmica o kruhku.

ej, po njivah kruhek raste,
kruhek sladki, kruhek beli;
preste, žemljice, kolačke
bodo naši zobki mleli . . .“

Tam ob njivah plahe breze
v vetru lahnem trepetajo,
med seboj povest o kruhku
si na skrivnem šepetajo :

„O, ne bodo ga ne jeli
lačni Janezki, Maričke,
snele jim ga bodo prej že
klepetulje prepeličke.“

„O, saj vemo, da nobena
v žitu nikdar ne počiva,
petpedika in klepeče,
vmes pa sladki kruhek
vživa . . .“

Lenartov:

Kakšen je vaš dom?

6. Ljudje.

V septembru leta 1903. je šla večja družba na Triglav. Na Kredarici, v triglavski koči, so prenočili trije hribolazci. Eden izmed njih se je podpisal takole: Dr. Frank M. D. D. Ö. A. V. S. K. Ta dolga vrsta velikih črk je povedala, da je ta mož član nemškega avstrijskega planinskega društva pri oddelku za Kranjsko. Po rodu je bil Nemec iz Bavarskega.

Gospod doktor je začel družbi pripovedovati takole: »Vidite, te črke prav nalašč pristavljam svojemu imenu. Ker sem član nemškega planinskega društva v Avstriji pri oddelku za Kranjsko, zato smem vstopiti v vsako kočo nemškega planinskega društva na Kranjskem, in mi ni treba za to nič plačati. V slovenskih kočah moram pa plačati dve kroni vstopnine. In vendar jih rajši plačam, kakor bi šel v nemške kočice. To pa zato, ker so kočice slovenskega planinskega društva veliko bolj snažne in ljudje veliko bolj prijazni in postrežljivi. Drugače je pa v nemških kočah.«

Tako je sodil trd Nemec o naših planinskih domovih tiste dni, ko je znesek dveh kron pomenil že nekaj premoženja.

Mi pa povzemimo iz te dogodbice nauk: Ljudje so, ki naredo dom prikupljiv in prijazen.

In med ljudmi otroci niste ravno zadnji. Ali verjamete to?

Ljudje skrbijo za red in snago, ljudje lepšajo svoje domove z opravo in s cvetjem.

Toda bodi dom še tako lep in snažen, bodi oprava še tako lična in dragocena, naj lepšajo do-

move še tako raznobarvne cvetke: če so pa ljudje v njem pusti in odurni, je pa dom izgubil vso svojo prikupljivost in prijaznost.

Lejte, kako je bilo oni dan pri Zdraharju! Nekaj tujcev je stopilo v vežo in poprosili so sveže vode. Vsi bi se bili radi lepo mirno pogovorili, pa je zarežal zdaj Jaka zdaj France, in ni bilo mogoče pričeti pravega pogovora.

Pri Muleju pa skoroda nečejo nič govoriti. Zlasti otroci kar bodejo v fla, in zastonj se trudiš, da dobiš od njih vsaj eno dobro besedo.

Godinjavčevi sicer nekaj odgovarjajo — pa kaj, ko ne razumeš ne ene besede. Kakor bi imeli z žaganjem natlačena usta.

Na Kričevini pa vsi vprek vpijejo, in ni mogoče, da bi kdo drugi prišel do besede — kaj še le, da bi koga kaj vprašal.

Zdaj nam pa povejte, ali je dom s takimi otroki res prijazen? Rekel bi, da ne.

Ali je prijetno na domu pri Blatnikovih? Sam ljubi Bog vedi, kdaj je bila njih oprava zadnjič skupaj z vodo? In obrazi in roke, noge, obleka: vse je skregano z vodo.

Seveda! Vedno bi morali nositi prazniško obleko. Kako pa! Kdo jo bo pa kupoval?

Le ne tako hudo! Pri delu je lahko človek delu primerno oblečen, lahko tudi (ako ni drugače) malce zamazan — kakršno je pač delo. A pride čas, ko se more vsak dostojen otrok očediti in umiti. Pri Blatnikovih pa niti tega ne vedo, kdaj je tisti čas.

In niti tega nočejo vedeti, da je snaga pol zdravja.

Tudi pri Strgarju niso otroci kdovekoliko vredni. Kar nič ni lep pogled na otroke, ki imajo obleko vso preluknjano, kakor bi se bili pravkar vrnili iz boja.

Gotovo je vsakemu človeku bolj všeč tam, kjer nosijo otroci obleko čedno zašito. Res gleda iz take obleke dostikrat revščina, a to ne priklada otrokom v očeh pametnih ljudi sramote.

Iz raztrgane obleke pa gleda največkrat lenoba. Njena tovarišica je pa zanikarnost. Trikrat je pa grdo, če se združi z raztrganostjo še nesramežljivost.

Čujte, kaj nam je pripovedovala Premkova Micika.

Šla je z atom obiskat svoje sorodnike. Ti so bili prihoda zelo veseli, in Premogarjeva Lenka je od samega veselja napravila štruklje.

Domači so jih jedli s slastjo. Micika se pa štrukljev ni dotaknila. Videla je namreč eno: kako je Premogarjeva teta delala štruklje z zamazanimi, skoro črnimi rokami. In med tem delom se še brisala in praskala tu in tam.

In Premkova Micika ni bila doma iz gradu, ampak na kmetih.

Še par besedi, preden se letos ločimo. Veliko pripomore k prijaznosti in prikupljivosti vaših domov tudi vaše lepo vedenje. Zato ne smete pozabiti tistih naukov, ki ste jih dobivali v »Šoli lepega vedenja«
lansko leto in prej več let.

J. E. Bogomil:

Pozdrav.

Četrtek je bil, in Koželjeva Minka je imela čas. Zato so jo mati poslali v mesto, da nakupi tistih drobnarij, ki jih rabi gospodinja skoro slednji dan v kuhinji in na mizi: jesiha, olja, soli itd.

Prav to priložnost je pa porabila Minka, da je za kratek hip stopila z ulice v cerkev. Hotela je izročiti

kratek pozdrav Gospodu Zveličarju, kralju naših tabernakljev, in morebiti malo pozdraviti tudi Marijo, Jezusovo mater in svojo ljubo patrono, če bo našla njen oltar. Seveda zdaj, meseca junija, ne bo več

toliko cvetic pred njim kot v mesecu šmarnic; pa saj je Marija zmeraj ljubezniva, če so rožice okrog nje ali ne. Kadar pride Minka doma v cerkev, zmiraj gre zmolit »O Gospa moja!« pred Marijin oltar.

Vi se morda poredno posmehujete? Vsaj tisti, ki imate v veronauku zapisano »eno«, ker se vam dozdeva, da Minka ene reči prav ne ve. Te namreč, da moramo najbolj ljubiti Boga, potem šele Marijo in druge svetnike in svetnice.

No, no, pa ne bo tako hudo. Vi ste prestrogi, in kdo ve, če ne celo pridni Minki malo krivični. To pa tudi ni prav.

Minka prav dobro ve, kako moramo ljubiti Boga. Ve pa tudi — vi ste pa na to morebiti že pozabili — da je češčenje Jezusovo in Marijino neločljivo združeno med seboj. Kdor torej lepo počasti Jezusa, počasti tudi Marijo, in kdor lepo počasti Marijo, s tem nič ne razžali Jezusa. Čisto nič!

Pa še nekaj je, radi česar vam moramo Minko pohvaliti. To, kar dela Bogu in Mariji v čast, stori čisto prostovoljno. Doma je nič ne silijo, naj gre in obišče v cerkvi Jezusa in Marijo. Čisto sama od sebe gre in stori.

Vidite, to je, kar je posebno hvale vredno na Minki. Dobro premislite, če tudi vi tako delate? Le kar človek rad stori, plačilo za dobro, za hudo pa kazen dobi.

Anton Žužek:

Sivko.

Sivko, moj konjiček,
ta zaspanec leni:
vprežem ga v voziček,
pa se še ne zmeni.

Prigovarjam, kličem —
nič mi ne pomaga,
opletavam z bičem:
Sivko noče s praga.

Dokaj bilo bliže
k teti bi z vozičkom,
pa imam take križe
z muhastim konjičkom.

Drugi teden v sejmu
atek naj proda ga
in mi kupi ovčko,
če ne bo predraga.

Pozor! Desno glej!

Pst! Tiho, otroci!« je opomnila stara muca. »Zdi se mi, da nekdo prihaja... Aha! Pes. Pa to ni naš modri Turin. To je sosedov sitnež, bevskar, tisti Sultan. In misli, da bomo prasnile kar vrh kozolca zavoljo njega. Kajpak! Moramo mu pokazati, po čem so pri nas gobe. Zdaj, otroci, vsaka na svoje mesto! Ti, Belica, na kad, ti Črnušica, pa za kad. No, ti pa lahko ostaneš kar doma. Zdaj pa, kadar misli, naj le pride! Če ne bo šlo gladko, bom že jaz našla primeren trenutek, pa bom zbežala. Prismojeni Sultan bo mislil, da se ga bojim, pa jo bo navrl za menoj. Ve druge se pa tačas skrijte. Zdaj pa: Pozor! Vsaka: Desno glej! Sultan je že — —«

Vsa mačja družina se je postavila v obrambni stan. Nobeno oko ni več trenilo, vsa mačja pozornost je veljala le Sultanu, ki se je bližal s srditim grčanjem. Bedak si je domišljjal, da se ves svet boji, če on grmi.

Kmalu uvidi, da ne pojde gladko. Skuša, da pride mačkam za hrbet. Muce se pa pozorno obračajo, krive hrbte, otresajo repe, pihajo in dvigajo kremplje.

Zdaj pa — oj zmage sijajne! — stara muca zbeži. Sultan za njo — že sta skoraj skupaj.

A mačka — vrrrsk! — kvišku po deblu stare tepke, in kakor bi trenil, že čepi med rogovilami. Z brezmejnim zaničevanjem gleda dol na Sultana. Sultan pa srdito skače, cvili, laja in grči. Vse nič ne pomaga.

Pa saj so mačke še drugod! Hajdi nad one pri kadi! Res jo ubere Sultan do mačje palače. Išče in

išče, pa nobene nikjer! S tem večjim srdom spet plane k drevesu, da se znosi nad staro mačko.

Ves hripav je že od samega lajanja. A kdo se zmeni zanj? Nejevoljen se potuhne Sultan, kakor da nič ni bilo, in gre proti domu. A stara muca — ne bodi lena! — puhne z drevesa, pa sultanu na hrbet, pa

ostre kremplje v njegov kožuh. Ali je cvilil, mrcina pasja! Niti s tem se ni znebil napadalke, da se je zavalil na hrbet in otepal z vsemi štirimi. Ko se je zdelo mački došti, je dejala »ph!«, pa spet hušknila na tepko.

Dolgo časa je potem ležal Sultan pred svojo kolibo in celil rane, ki jih je dobil v tem boju.

Muca je pa stopila zvečer še na lov in prinesla svojim mladim okrepčila, da bi jim prestani strah ne škodoval preveč.

»Mucike, mucike,« jih je začela klicati, »ajdite sem. Gotovo ste že lačne?«

»Mav!« se je glasil odgovor.

»Ali smo jo pokazale Sultanu! Današnji dan si bo gotovo zapomnil za dolgo časa.«

»Mav!«

»Ali ste se zelo bale?«

»Mav!«

»Nič se vam ni treba nikoli bati, dokler imate na nogah tako ostre kremplje. Ali ste si zapomnile?«

»Mav!«

»Uh, saj pravim no! Otročad neumna! Dobro si morate zapomniti. Ali si boste?«

»Mav!«

»Če pa samó toliko, vas bo že nevarnost sama izučila.«

Muca je odšla v šupo, pogledat, kako je tam z javno varnostjo, mačice so se šle pa igrat.

Leopold Turšič:

Na varnem.

Ha, ha! . . . Huda ura,
jaz se ji smejim:
pod gobanom palček
lahko prevedrim.

Naj le tuli vihra,
naj udarja grom:
pod gobanom palček
imam varen dom.

Solnčece prisije
zopet izza vej:
palček grem žvižgaje
svojo pot naprej . . .

Nadučitelj Zdravko Mikuž:

Štefko in Matko.

Otroška igrice v treh dejanjih.

(Konec.)

Matko: No, zaboje že znam spretno nositi, kakor si videl, in tudi pohitim pri delu, kadar me je volja. Obljubim ti tudi, da bom pošten. Le ena nadloga me tare.

Štefko: Katera?

Matko: Kadar sem v službi, imajo moji tedni komaj po pet delavnikov, gotovo pa dva praznika.

Štefko: Kako to?

Matko: Ob nedeljah pijem, ob ponedeljkih pa ležim.

Štefko: Tega se boš moral pa odvaditi, ker moj gospodar je sicer dobra duša, toda natančen kakor ura.

Matko: No, poskusimo! Če me bosta z gospodarjem dobro navijala, morda me bosta še popravila.

Štefko: Tu je moja roka, da bi ti rad pomagal!

Matko: Kdo bi si mislil, da mi boš ti najboljši prijatelj, čeprav sem te kot součenca sovražil zaradi tvoje pridnosti. Hvala ti lepa! Zdaj pa moram naprej! (Prime za zabojo.) Ena — dve — stopaj!

Zastor.

Tretje dejanje.

(20 let pozneje. Pred cerkvijo. Na odru prodajajo kramarji različno blago za birmance. Štefko pelje več dečkov kot boter v cerkev. V ozadju cerkev. Z druge strani pridejo na oder trije gospodje: zdravnik, sodnik, profesor.)

I. prizor.

Štefko: Dobro jutro, gospodje! (Se odkrije, z njim vsi dečki.)

Zdravnik: Peljete k birmi to četico, g. Resnik, kajne?

Štefko: Da, gospod doktor! Nisem mogel odkloniti prošnje njih skrbnih staršev.

Sodnik: Dobrega botra ste si izbrali, otroci!

Profesor: Blagor vam, gospod Resnik, ki zmorete tako breme! Mi uradniki še sebe komaj preskrbimo z najpotrebnejšim.

Štefko: Verjamem, gospod profesor. Jaz sem si pač priboril ugodnejše stališče.

Zdravnik: Prav pravite, gospod Resnik, priborili ste si to stališče, zato vas pa tudi vsak človek spoštuje zaradi vaše poštenosti in marljivosti ter vam privošči premoženje.

Sodnik: ... ki ga obračate največ bližnjemu v korist.

Zdravnik: Ne vem, če je v mestu kak dobrodelen zavod, ki bi ga vi ne podpirali?

Profesor: Marsikateri dijak vam mora biti hvaležen za podporo, ki jo prejema od vas!

Štefko: Jaz se ravnam po geslu, da je bližnji moj brat. In bratom zmeraj rad pomagam.

Sodnik: Zato vas pa tudi spoštujejo vsi ljudje.

Profesor: Otroci, le zahvalite Boga, da imate tako dobrega botra!

1. deček: O, saj smo tudi veseli!

Gospodje: Pozdravljeni, gospod Resnik!

Štefko: Se priporočim! (Jih pozdravi. Otrokom:) No, zdaj bom pa kupil vsakemu knjižico, da boste lahko v cerkvi brali iz nje. Po birmi dobite pa druga darila.

(Od strani prihajajo kmetje in kmetice z birmanci, in vsi pozdravljajo Štefka: Dober dan, gospod Resnik. On jim prijazno odzdravlja.)

Kramarji (vpijejo): K meni, k meni, gospod Resnik!

2. prizor.

Matko (nastopi kot berač): Dober dan, gospod Štefko!

Rado: Odkod pa prihajaš, Matko?

Matko: Saj me vidiš. Iz bolnišnice.

Štefko: Kaj pa te je spravilo vanjo?

Matko: I, kaj? Stradanje, prezebanje in pijača. Kaj pa?

Štefko: Neumnež! Saj veš, jaz bi ti rad pomagal, pa nočeš. Tu imaš dva kovača, pa si kupi kaj gorkega, ampak ne napij se žganja!

Matko: Danes te bom pa res ubogal! Lej, prav res te bom.

Štefko: Zakaj me nisi že davno!

Matko: Saj vem, da bi bilo zame prav, vem, ali stara navada je železna srajca. (Otrokom.) Glejte otroci! Vaš

boter in jaz sva skup hodila v šolo. On je danes gospod, jaz pa berač. On je pridno hodil v šolo in se rad učil, jaz sem se pa potepal. Če sem kdaj šel v šolo, sem učiteljem nagajal. On se je izučil trgovine in postal trgovec, jaz sem pa prodajal v mladosti lenobo, zdaj na starost pa glodam skorje, če so. Zdaj pa glejte otroci, koga boste posnemali, mene ali svojega botra?

Otroci: O, botra!

Matko: Njega, njega, otroci, zakaj vedite, da lenega čaka strgan rokav, palca beraška pa prazen bokav! Tako je!

Štefko: No, danes si pa le nekaj dobrega storil s svojim naukom. Kadar boš v sili, pridi k meni!

Matko: Saj poznam tvoje zlato srce, a te ne maram preveč nadlegovati. Bog ti plačaj! Jaz sem pa svoje reve sam kriv. (Odide.)

Štefko: Glejte, otroci, ta revež ni imel tako skrbnih staršev, kakor jih imate vi. Zato jih pa ubogajte, da ne boste nesrečni, kakor je ta.

Otroci: Saj bomo pridni, gospod boter! In ubogali bomo radi.

Štefko: Tako naj bo! Zdaj pa v cerkev! Služba božja se začne. (Odhajajo, čuje se petje in orglje.)

Zastor.

A. Čebular:

Čebelica.

Urna čebelica
leta od cveta do cveta
Polna je celica
sladkega meda,
le še pokrovček ji bo
naredila,

da ga bo skrila
deci poredni,
sladkosnedni,
ker ji posreblje ga
s slamico vsega.

Uganke

Narejen je iz prsti kakor Adam, trpi kakor Adam;
ko ga je pa konec, ne dá Bogu duše, ne zemlji kosti.
Kdo je? (Lonec.)

Lase ima, a glave nima. Kdo je to? (Koruzna.)

Bela se rodi, zelena odraste, a rdeča v grob pade.
Kdo? (Črešnja.)

Črno in majhen, kličejo ga pa joj! Kdo je to?
(Trn.)

Kaj je v gorici na eni nožici? (Goba.)

Zijá, pa jezika nima. Kdo? (Kleščce.)

1. Rešitev skrivalice v 9.—10. številki.

Lastovka z doma, sreča z njo odroma.

(Začni s trikotnikom, v katerem je lastovka. Potem pa pobiraj črko za črko najprvo pri levem kotu trikotnika, potem pri vrhnjem kotu in nazadnje pri desnem kotu itd., vedno v istem redu.)

2. Rešitev uganke v 9.—10. številki.

Kupec je Jugoslovan.

(Številke v računu povedo, katero črko vzemi iz zraven stoječe besede.)

3. Rešitev posetnice v 9.—10. številki.

Gostilničar.

4. Rešitev črkovne podobnice v 9.—10. številki.

Na med se muhe love, na sladke besede ljudje.

Vabilo na naročbo.

Dragi naročniki »Angelčka«! Kakor smo obljubili v prvi številki tega letnika, tako bomo storili: 33. letnik zaključimo s pričujočo dvoštevilkco in novi (34.) letnik pričnemo z jesenskim pričetkom novega šolskega leta. Ko bodo končane vesele počitnice — oh, prekmalu, kaj ne, kakor vedno! — in boste morali spet nazaj h knjigam in zvezkom, Vas bo takoj prišel pozdravit Vaš »Angelček«, in v tistih prvih dneh Vam bo še posebno mil prijatelj, ker Vas bo poskusil razvedriti, potolažiti, oveseliti in opogumiti na novo delo. Ali ga ne boste sprejeli z zaupanjem in veseljem in že med počitnicami poskrbeli, da Vam dobri atej, mila mamica obljubijo naročnino zanj?

Bo li drag novi letnik, ker bo prišel »Angelček« vsak mesec — desetkrat v šolskem letu — k Vam? To Vas skrbi? Ne bojte se! Doslej je prišel »Angelček« šestkrat na leto in je stal Din 6.—; vnaprej bo prišel desetkrat na leto in bo stal — ne Din 10.—, ampak samo Din 8.—, torej bo še cenejši ko doslej: za dva dinarja štiri številke več! Ali je kdo med Vami, ki bo rekel: Ne bom ga več naročil? — Gotovo boste rajši rekli takó: Vsi ga bomo še naročili in še druge (znance in znanke) bomo prosili, da si ga naročé. Več ko nas bo, bolj bomo veseli. — Tako bo prav.

Vašim dobrim gospodom učiteljem in katehetom, gospicam in gospem učiteljicam in vsem pridnim sotrudnikom ter blagim podpornikom »Angelčka« pa tisočero zahvalo in »Bog plačaj!« za ves trud, skrb in pomoč.

»Vrtec« in »Angelček« skupaj bosta torej stala v šolskem letu 1925/26 Din 22.—, »Vrtec« sam Din 14.—, »Angelček« sam pa Din 8.—. — Naročnino sprejema: Upravišтво »Vrtca« v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 80, vse spise in rešitve pa: Uredništvo »Vrtca« in »Angelčka«, Rova, p. Radomlje.

